

La previsió social a l'Associació

LA SOLUCIÓ ALS PROBLEMES DELS ASSOCIATS OCUPA UNA PART CONSUBSTANCIAL DE LES ACTIVITATS DE L'ASSOCIACIÓ AL LLARG DELS SEUS MÉS DE VUITANTA ANYS DE VIDA

Va ser la solidaritat entre els companys, simbolitzada en aquesta imatge de l'arbre de la vida, la que va fer possible un projecte de la volada de la Mútua de l'Associació.

Gerard Palacín Artiga
Vicepresident de la Mútua
Joan M. Solà Franquesa
Membre fundador de la Mútua

La Caixa nasqué amb la vocació de promoure les assegurances, en un país on eren pràcticament inexistents, sobretot pel que fa a les capes més pobres de la societat en les quals, amb l'excepció d'entitats molt precàries de socors mutus i germandats, el panorama era desolador. Tot i la dualitat operativa d'estalvi i previsió, aquesta darrera i el sentit de solidaritat cap a les classes més humils, estan plenament incardinats en el fonaments de "la Caixa".

Francesc Moragas, fundador i primer director general de "la Caixa", havia començat a interessar-se per aquesta problemàtica molts anys abans de l'inici del segle vint. Ja en els anys d'estudiant de Dret a la Universitat de Barcelona, a partir de 1887,

Moragas s'interessa pels problemes de les assegurances i per la previsió, i col·labora en la revista *Los Seguros*, de la qual en serà, en el futur, editor i director.

En aquesta revista es pot seguir la seva trajectòria d'aprofundiment en el món de les assegurances, tant des de l'òptica sociològica com en la dels aspectes tècnics i actuàrials, tot difonent pel país les experiències que presenten les àrees més avançades en aquest camp a nivell europeu.

El sentit de la previsió social a "la Caixa"

Una de les contribucions més significatives de Moragas fou la divulgació del debat i del progrés registrat a l'Europa central i occidental a l'entorn de les assegurances socials. La translació al nostre país de les experiències europees en el camp de l'assegurança li permet, a Moragas, participar, amb autoritat i coneixement, en totes les iniciatives que sobre les asseguran-

Molt abans de fundar “la Caixa”, Francesc Moragas ja s’havia fet ressò del debat i dels progressos a Europa Central i Occidental, entorn de les assegurances socials

ces socials s’estan duent a terme a Espanya des del finals del segle XIX i als inicis del XX. Així, la creació de la Comissió de Reformes Socials, la Llei d’Accidents de Treball de l’any 1900, i la creació de l’Institut de Reformes Socials del 1903, en són un bon exemple.

L’impuls i sensibilitat de Moragas envers la previsió impregnà “la Caixa” de l’esperit de la previsió, esperit que es transmeté a tots els seus col·laboradors i empleats. En aquest sentit es pot afirmar que bona part de les moltes iniciatives que han sorgit en la previsió i la solidaritat entre els empleats, provenen del seu fundador, que la va crear com a *Caixa de Pensions per a la Vellesa*.

La solidaritat a l’Associació del Personal de “la Caixa”

En el moment de la fundació de l’Associació del Personal de la Caixa de Pensions, el 1931, en els Estatuts, ja s’hi identifica la preocupació per la previsió social. Ben prompte aquesta preocupació per la previsió entra en l’ordre del dia de les primeres juntes directives i de molts associats. Així, ja el 1935, quan s’inicia la publicació del *Butlletí*, en el primer número, ja es presenta un projecte de creació de la *Mutualitat del Personal*.

La preocupació pel benestar dels associats, tant des del punt de vista de la salut i de la professió, com del lleure i el creixement personal són una constant, i els problemes dels associats formen part consubstancial de les activitats de l’Associació al llarg dels seus més de vuitanta anys de vida.

Pel que fa a la previsió social, els antecedents cal buscar-los en el llunyà any 1955, quan, en la Junta Rectora de març d’aquell any, es planteja:

“La constitució d’un servei privat d’ajuda mútua, que cobris subsidis adequats en cas de defunció de l’associat”

En l’esmentada Junta Rectora, es prengué un acord relatiu a la previsió, que transcrivim literalment, ja que és l’inici del que serà una de les activitats senyeres de l’Associació. L’acord, diu el següent:

“Sol·licitar una ponència que estudiï la possible organització de serveis complementaris de previsió social per al Personal, tot establint, en la forma que s’estimi pertinent, un fons d’ajuda mútua en favor dels empleats, amb recursos econòmics aportats pel mateix personal, a l’objecte de constituir els fons necessaris per atendre els pagaments dels subsidis corresponents en cas de defunció”.

El maig de 1956, es crea formalment la ponència amb el nom oficial de *Mutualitat del Personal*. Ponència presidida per Antoni Feliubadaló, i quatre vocals, Herrera, del Ruste, Bes i Guilera.

El vocal Alfred Guilera, en el *Butlletí* del mes de juny de 1956, en un article titulat *Proyecto de Mutualidad*, exposa els treballs de la ponència que inicialment s’havien dirigit a estudiar diverses propostes de diverses companyies d’assegurances. Finalment es van inclinar perquè la Mutualitat es constituís en el si de l’Associació. Això no obstant, en el seu article, Alfred Guilera explica el temor dels membres de la ponència pel fet que, en ser d’inscripció voluntària, no s’aconsegueixin suficients inscrits que facin viable el funcionament d’aquest servei.

Instruments de la solidaritat a l’Associació del Personal de la Caixa, i la seva evolució

Aquests inicis de la solidaritat varen rebre el nom de Mutualidad, tot i que, de moment era només un subsidi de defunció, va ser la llavor que, amb els anys, es va convertir en l’actual Mútua de l’Associació del personal de “la Caixa”. Les necessitats canviant dels associats han fet que, el que era només un Subsidi de defunció, s’hagi transformat en un potent Subsidi Mèdico-Quirúrgic i una Ajuda econòmica d’Orfenesa.

L’evolució cronològica del servei de previsió, fins arribar a la actualitat ha estat:

1. Subsidi de Defunció (1959 – 1995)
2. Ajuda d’Orfenesa (1965 – fins ara)
3. Secció de Cirurgia (1973 – 1982)
4. Secció Mèdico-Quirúrgica (1978 – 1993)
5. Mútua de l’Associació del Personal de la CEPB (1993 – fins ara)

El Subsidi de Defunció (1959 – 1995)

Tot i ser el primer servei de previsió de l’Associació i tenir una duració relativament llarga, aquest Subsidi fou suprimit per acord de l’Assemblea General Ordinària de la Mútua celebrada el 20 de maig de 1995. Es va considerar que el seu funcionament s’havia de

Els millors
especialistes els
tenim al nostre
abast.

replantejar, ja que no era de l'interès dels mutualistes en la forma i cobertura que tenia aquest servei.

L'Ajuda d'Orfenesa (1965 – fins ara)

Dins d'un projecte global de servei de previsió, es posà en marxa a l'any 1965, la secció d'Ajuda d'Orfenesa, amb l'objecte, segons el seu reglament de:

“col·laborar en el manteniment, educació i altres necessitats que precisin els orfes dels adherits a aquesta secció”.

La prestació consistia en un import mensual, establert inicialment en dues mil pessetes, per tot fill orfe menor de divuit ans, inscrit per l'associat adherit.

El règim econòmic s'establí en base d'un sistema de derrames. La derrama tenia com a base, l'edat del adherit i la del seu fill inscrit i els sistemes actuarials que fixava la llei per al seu càlcul.

El desembre de 1979, s'aproven diverses modificacions a l'Ajuda d'Orfenesa:

- Elevació de l'ajut a sis mil pessetes mensuals.
- Es dobla el subsidi en cas de minusvàlua del fill.

Com a Mútua, les prestacions actuals són: 360, 600 i 900 euros mensuals.

La Secció de Cirurgia (1973 – 1982)

L'any 1970, en un intent d'ampliar els serveis assistencials, sorgeix la preocupació per donar cobertura a la cirurgia. Així, en una reunió de la Junta Rectora de l'Associació, de gener de 1970, es parla de la presentació d'un avantprojecte titulat: *Mutualidad de Servicios Médico-Quirúrgicos de la Asociación del personal de la CPVA*.

L'editorial del Butlletí de desembre de 1970, indica la necessitat d'un mínim de cinc mil inscrits entre associats i familiars per poder tirar endavant el projecte; el cost previst estaria entre cinquanta i setanta-cinc pessetes per persona i mes.

Els resultats de l'enquesta no foren els esperats, d'un cens total de 3.700 associats, es varen rebre solament 1.019 adhesions. En base a aquests resultats, la Junta Directiva va acordar la suspensió del projecte.

Malgrat aquesta dificultat inicial se segueix treballant en la promoció del projecte i, en una nova enquesta feta a finals de 1972, s'aconsegueix el quòrum necessari per a la posta en marxa de la Secció de Cirurgia. Els resultats de l'enquesta donen un vot favorable al projecte en un 68 per cent dels empleats actius i en un cinquanta per cent dels associats jubilats.

Quan l'Associació es va fundar, el 1931, en la base als seus Estatuts, ja s'identifica clarament la preocupació per la previsió social

El gener de 1973 es posa en marxa la Secció de Cirurgia. El servei creix ràpidament en adhesions, de manera que, a finals de 1973, ja compta amb 7.300 beneficiaris, que paguen una quota al voltant de les 46 pessetes mensuals per beneficiari.

La Secció de Cirurgia tenia per objecte atendre les despeses ocasionades per intervencions quirúrgiques, d'acord amb uns imports prefixats per a cada tipus d'intervenció, independentment del cost real.

En l'annex de normes de la Secció, hi figuren dos apartats:

■ Apartat A: Cirurgia major i teràpia profunda: Les prestacions es pagaven en base a uns barems, des d'un mínim de 3.000 pessetes a un màxim de 60.000. Els barems s'havien confectionat d'acord amb una estimació del cost de cada intervenció.

■ Apartat B: Alta Cirurgia. Es consideraven intervencions d'alta cirurgia totes aquelles que, per la gravetat i per la importància del tractament, exigien ser classificades com de cirurgia major especialitzada, previs els corresponents assessoraments mèdics. Aquesta ajuda quedava fixada amb un sostre de 150.000 pessetes.

Per gestionar i administrar la previsió, la Junta Directiva crea formalment una *Comissió delegada del Servei de Previsió*. Els components d'aquesta Comissió, en aquest moment, eren Dolors Agell, Ignasi Farreres, Gerard Palacín, Lluís Servat, Jaume Trasobares i Miquel Xancó.

El juliol de 1976, s'aprova una revisió i ampliació dels barems d'ajudes econòmiques de la Secció de Cirurgia. En el *Butlletí* de data 2 de juliol, apareix la relació dels 250 nous barems per cirurgia general i 240 per a cirurgia ortopèdica i traumatologia. I al juliol de 1978 s'amplien novament aquest barems.

La Secció Mèdico-Quirúrgica (1978 - 1993)

A primers de 1975, diverses veus fan costat a l'associat Llorenç Sánchez, en relació a la necessitat de canviar

la Secció de Cirurgia i d'anar cap a un servei mèdic quirúrgic més general, que contemplés cobertures mèdico-sanitàries més àmplies, defugint els barems i tenint en compte el cost real.

L'abril de 1975, en una reunió d'associats amb la Junta Directiva a Caldes de Malavella, es planteja la necessitat de modificar la Secció de Cirurgia i anar cap a un nou servei amb la pretensió de fer-lo més universal.

El maig de 1975, en una altra reunió a Tremp, es torna a parlar de la Secció, i s'insta a la Junta Directiva de l'Associació que tiri endavant el projecte i es crea una comissió per a dinamitzar-ho. Així, el juny del mateix any, es crea el Patronat Mèdico-quirúrgic, i una Comissió per a posar en marxa el projecte.

Al llarg dels darrers mesos de 1975 i els primers de 1976, es constaten les dificultats de tirar endavant el projecte. Fins que, en una intensa reunió de Junta Rectora, el 29 de març de 1976, es discuteixen els punts que havien bloquejat les propostes anteriors, tot creant una Comissió executiva que prengué les regnes de l'assumpte. Aquesta Comissió executiva, formada pels associats Gerard Palacín, Llorenç Sánchez i Miquel Xancó, va suposar un punt d'inflexió en tot el llarg i complicat procés. Seria el que finalment duria a terme la creació de la Secció Mèdico-Quirúrgica, el gener de 1978.

Les paraules de Llorenç Sánchez, a qui es pot considerar el veritable impulsor de la creació de la SMQ, ho defineixen ben clarament:

"És oportú, però, indicar que la gestió d'aquesta empresa topà amb moltes dificultats, fins al punt d'haver desvetllat en el si de l'Associació molt fortes polèmiques. Bé ho recordaran molts companys, als quals cal reconèixer que fou el suport i l'alè que ens varen prestar, el factor que

1935-2011

sta

CAIXA D'ESTALVIS I PEN

decidia finalment que el servei pogués posar-se en marxa el dia 1 de gener de 1978, amb els excel·lents resultats que el temps ha reportat”.

Així, com a cloenda de tot aquest procés, la Junta rectora de l'Associació, en la seva reunió del dia 8 de gener de 1978 va aprovar el reglament de la Secció Mèdico-Quirúrgica.

Front a l'encara vigent Secció de Cirurgia, el nou projecte de Secció Mèdico-Quirúrgica, partí d'uns principis considerats revolucionaris pel que suposava d'innovació en aquestes cobertures:

- Lliure elecció de centre i facultatiu.
- Exclusió de les visites mèdiques i dels medicaments.
- Pagament de prestacions en un percentatge de la despesa directament suportada per l'associat, amb percentatges progressius de cobertura de forma paral·lela amb els imports. És a dir, sense límits quantitius pels casos importants.
- Fusió amb la Secció de Cirurgia.
- Assistència a l'estranger.
- Cobertures d'hospitalitzacions, intervencions, odontologia, pròtesis i tractaments especials.
- Complementarietat amb altres sistemes de salut, és a dir, els imports que paga la Mútua són complementaris als que el mutualista pugui percebre d'altres entitats, sense poder superar el 100% del cost real.
- Confiança absoluta entre i amb els mutualistes que, quan es trenca, obliga a actuacions exigents, com és l'expulsió de l'infractor.

Quedava una qüestió a resoldre, la de la preexistència de la Secció de Cirurgia. De fet entre 1978 i 1982, es varen solapar les dues seccions, tenint en compte que pràcticament els adherits a un i altre servei eren els mateixos. Fins que, en les votacions realitzades al maig de 1982, s'acordà la fusió entre la Secció de Cirurgia i la Secció Mèdico-Quirúrgica. En aquesta consulta, el 93 per cent dels vots emesos (4.265) varen votar a favor de la fusió.

El servei fusionat, sota la denomi-

nació de Secció Mèdico-Quirúrgica, presentà en aquell maig de 1982, les següents xifres: adherits 5.538; beneficiaris 14.769.

La Mútua de l'Associació (1993 – fins ara)

L'agost de 1992, en les pàgines de *Notícies del Butlletí* de l'Associació, es publicà la primera informació sobre el procés de transformació del Servei de Previsió de l'Associació en una Mútua. El contingut de la esmentada informació, és el següent:

“El Servei de Previsió, amb les seves tres seccions (Mèdico-Quirúrgica, Defunció i Orfenesa), ha registrat des de la seva creació i al llarg dels anys, un procés de creixement constant, fins a constituir-se en un dels serveis estrella que es facilita als Associats.

La Junta Directiva, a proposta de la “Comissió Delegada del Servei de Previsió”, ha iniciat els tràmits pertinents per a la transformació del Servei de Previsió en una mutualitat de previsió social.

En essència es tracta de crear la que provisionalment podríem denominar Mutualitat de Previsió Social de l'Associació del Personal de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, que amb un soci protector que seria l'Associació del Personal, donaria personalitat jurídica a l'actual Servei de Previsió.

A inicis de la tardor, tots els beneficiaris i adherits a les diverses seccions del servei, rebran la informació corresponent als passos a donar en el procés de transformació”.

El Servei de Previsió havia nascut i crescut a l'empara del sentit mutualista de l'Associació, però en pocs anys aquest servei havia crescut en nombre d'afiliats i en import de prestacions, de manera que calia donar-li la forma jurídica que preveia la llei.

Com indica el *Butlletí* de *Notícies* de la Directiva del mes de febrer de 1993:

“Es crearà com a entitat independent, la Mútua de la Associació del personal de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (MPS), que acollirà d'entrada totes les prestacions del Servei de Previsió amb el

qual coexistirà un temps, mentre no s'hagi fet el traspàs de funcions i de socis.

Una entitat, que es constitueix per temps indefinit i sense afany de lucre, promoguda per la mateixa Associació, que en serà entitat protectora, sota el mateix principi de solidaritat i mutualisme que contemplen els seus estatuts. Una Mútua de Previsió Social que, quan s'hagi acomplert el procés de constitució, tindrà personalitat jurídica plena, òrgans de govern propis i es regirà pels seus estatuts”

El traspàs del Servei de Previsió a la nova entitat, la Mútua, es va fer sense problemes, gràcies a la col·laboració de tothom. Així, el 24 de març de 1993, es firmà un conveni entre la Mútua i l'Associació, pel qual l'Associació es convertí en entitat protectora de la Mútua.

La Direcció General de la Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya, concedí, en data 21 de maig de 1993, l'autorització administrativa de la Mútua, que quedà inscrita en el registre de Mutualitats de Previsió Social Voluntària de Catalunya amb el número 0176, autorització administrativa que la capacita per a l'exercici de la previsió social d'acord amb els reglaments aprovats.

L'any 2003, d'acord amb la llei sobre Mutualitats de previsió social de Catalunya, es creà el *Servei d'atenció al client de la Mútua*.

Els mutualistes saben que cada euro que aporten serveix per afrontar les despeses reals d'un company, sempre d'acord amb unes normes acordades entre tots nosaltres

En produir-se la constitució de la Mútua, un dels punts que es van plantejar va ser quina havia de ser la població protegida. Aquesta preocupació venia dels temps en què ser empleat de “la Caixa” i formar part de l'Associació havia deixat de ser una mateixa cosa. El pas del temps ha incidit en l'evolució d'aquests dos col·lectius (empleats i associats).

Actualment, no tots els empleats de “la Caixa” decideixen formar part de l'Associació, i d'aquests associats no tots decideixen formar part de la Mútua. Aquest fet fa que de forma recurrent es plantegi aquest lligam que es va resoldre, per voluntat de la Mútua i de l'Associació de manera que, a més de mantenir els estrets vincles de col·laboració entre les dues entitats, s'exigiria com a condició necessària per donar-se d'alta a la Mútua, el pertànyer a l'Associació.

Conclusions

El concepte previsió social, manté l'interès dintre el nostre col·lectiu, especialment en temps revoltats com l'actual situació de crisi, on l'Estat ha procedit a retallar les assignacions amb destinació a la sanitat.

LES XIFRES DE LA MÚTUA

Any	Salut		Orfenesa		Total	Recursos Propis
	Persones Protegides	Import Prestacions (milers €)	Persones Protegides	Import Capital Risc (milers €)	Persones protegides	Import (milers €)
2003	24.577	3.000	2.554	17.714	27.131	529
2004	24.641	3.191	2.363	22.110	27.004	674
2005	25.074	3.542	2.294	46.313	27.368	821
2006	24.936	3.864	2.015	43.692	26.951	857
2007	24.962	4.049	1.918	47.873	26.880	891
2008	25.265	4.417	1.819	52.376	27.084	934
2009	25.385	4.397	1.618	55.447	27.003	967
2010	25.820	5.146	1.485	63.062	27.305	1.003
2011	26.501	5.606	1.328	63.103	27.829	1.063
2012	25.885	5.346	1.281	67.310	27.166	1.120

No hi ha dubte que el desig de tots nosaltres és una sanitat pública i universal, però la realitat ens parla de limitacions en l'atenció d'aquest bé tan preuat per a tots nosaltres com és la salut. També és cert que fins i tot en una situació millor que l'actual els governs difícilment atendran totes les necessitats de salut (per més que la paguem amb els nostres diners). Entretant, una solució que sembla satisfactòria o paliativa, és la cobertura que dona la Mútua en aquestes contingències, en especial en els casos més greus, en què el mutualista té la llibertat d'elecció de centre (a tota la UE i, prèvia comunicació i autorització, a altres països) i no té limitació pel que fa al cost.

L'altra branca d'aquesta previsió és l'Ajuda d'Orfenesa que, tot i les cobertures establertes per als empleats de "la Caixa", en els lamentables casos en què falta el pare o la

mare, l'ajuda finançada per tots els mutualistes, pot ser també una bona solució.

Finalment, els mutualistes saben que cada euro que ells aporten és per fer front a les despeses reals d'un company, sempre d'acord amb unes normes que ens hem donat entre tots nosaltres i que es recullen en uns reglaments d'aplicació. En tot cas queda per a la història si la Mútua, haurà sabut recollir l'esperit de previsió i solidaritat inclosos en les arrels fundacionals de "la Caixa".

Una Mútua per a la tranquil·litat de les nostres famílies.

En l'apartat *Notícies* del *Butlletí* de l'agost de 1992, es va informar del procés de transformació del Servei de Previsió en una Mútua

